

НАШ ЈЕЗИК

XXIV/4—5

**БЕОГРАД
1980.**

ОДГОВОР НА ЈЕДНО ПИТАЊЕ

Шлеска или Шљонск?

Опште је правило да имена из пољских крајева који су пре рата били под Немачком преносимо полазећи од пољских а не немачких имена, нпр. *Вроцлав* (Wrocław), *Гдањск* (Gdańsk), *Шчећин* (Szczecin), *Зјелона Гура* (Zielona Góra), *Згожелец* (Zgorzelec), а на другој страни границе је нем. место *Герлиц*, Görlitz) *Губин* (Gubin, а преко границе је *Губен*, Guben), *Бјалогард* (Białogard) итд. — а не *Бреслау* (Breslau) *Данциг* (Danzig) и сл.

Слично се поступа и у другим словенским (и не само словенским) језицима, нпр. рус. *Вроцлав*, *Гданьск*, *Ополе* (а не *Бреслау*, *Данциг*, *Опшелн*), *Згожелец* и *Герлиц* (на другој страни границе), чеш. *Gdańsk*, словачки *Gdansk* и сл. — ако не задржавају свој традиционални облик, као чеш. *Vřeslav*, слов. *Vra-tislav*.

Шлеска-Шлонск не спада аутоматски у то правило, и то из два разлога. Први је што се укореења традиционална имена не подвргавају аутоматизму транскрипционих правила, него се у интересу гипкости и континуитета језика чувају докле год не постану из неког разлога неподесна, сем, разуме се, ако самим својим значењем постану превазиђена или неприхватљива (као нпр. „Француски Конго“ који више није француски, или „Леополдвил“, који је носио име владара колонијалне силе). Други је разлог што се за име *Шлеска* не може рећи да је по својој структури немачко, него резултат сложеног развоја (в. нпр. *Фасмеров* етимолошки речник руског језика).

Наиме, основа је германски етноним *Silingi* (код *Птолемеја Silingai*), од чега је у словенској преради настало пољско *Śląnsk* и чешко *Slezsko*, обоје од *Ślężьsk-*. На основу чеш. облика направљено је средњолат. *Silesia*, од чега је франц. *Silésie* и рус. *Силезия*. Утицај тога огледа се и у нем. *Schlessien*, а словачко име *Sliezsko* је настало као и чешко. — Наш облик *Шлеска* по структури је, дакле, најближи чешком. Старо назално *ѣ* се и код нас као и у чеш. претварало у *е* (док се у пољском назал-

ност чува, а и у немачком не би дошло до губљења назала, него је деназализација рефлекс чешке прераде). Крајње *-ска* ум. чешког *-sko* у складу је с нашим моделом имена земаља, а почетно *Ш-* вероватно смо усвојили под утицајем нем. изговора; у варијанти *Шлеззија* примењен је други наш модел творбе имена земаља, у чему је могло бити утицаја немачког, латинског, француског и руског облика. Према томе, у нем. *Schlesien* (изг. „Шлезин“) постоје, поред старогерм. основе, елементи словенског посредништва, а наша варијанта *Шлеззија* блиска је немачком имену, док се варијанта *Шлеска* већ битно удаљила од њега.

У другим језицима и даље се одржавају традиционалне варијанте: рус. Силезија, чеш. *Slezsko*, слов. *Sliezske*. Што се нас тиче, треба се одлучити за оно што нам је подесније (као што другим језицима препуштамо избор између типа Србија, Хрватска и Србија, Хорватија, Кроација и сл.). Могућно је и извесно диференцирање, јер се за регију савремене Пољске већ прилично уобичајило *Шљонск* (мимо правописа, јер би по њему било *Шлонск*), док ће у историјском смислу бити погоднији назив *Шлеска*, јер не треба губити из вида да један (мањи) део историјске Шлеске спада у Чехословачку, те је за њега непогодна варијанта *Шлонск* или *Шљонск*.

М. Пешикан